
Płachawy, st. 25, gm. Płużnica, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 33-44/117

Informator Archeologiczny : badania 34, 114-115

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Dwa groby ciałopalne, jamowe reprezentowały kulturę oksywską. Wystąpiły w nich zapinki żelazne odmiany J wg J. Kostrzewskiego, zdobiona klamra żelazna, zawiasowa, igła żelazna i przęślik z piaskowca zdobiony. Pięć dalszych grobów jamowych pochodziło z wczesnego okresu rzymskiego (fazy B1 i B2a). Znaleziono w nich m.in. zapinki mocno profilowane A.IV.68 oraz zapinki oczkowe serii głównej i pruskiej. Na uwagę zasługuje fragment prowincjonalnorzymskiej zapinki A.236, która wystąpiła na powierzchni zniszczonego pochówka jamowego (grób 101).

Tylko jeden grób popielnicowy reprezentował wczesny okres rzymski. Pozostałych 9 (z czego 5 stanowiły groby kloszowe) pochodziło z wczesnego okresu lateńskiego. Na szczególną uwagę zasługuje grób nr 97, dotychczas jedyny idealnie zachowany grób kloszowy, zawierający duże, odwrócone dnem do góry jajowate naczynie przykrywające popielnicę wraz z misą.

Wszystkie groby szkieletowe z wyznacznikami chronologicznymi (8 obiektów) pochodziły z wczesnego okresu rzymskiego. W 5 z nich znaleziono zabytki charakterystyczne dla fazy B1 (m.in. zapinki typu Almgren 2b, zapinki A.IV.68, A.III.45, A.III.50-51), w 3 – dla fazy B2 (m. in. A.III.59-60, A.II.38).

W większości grobów kości szkieletów zachowały się dość słabo. W kilku przypadkach stwierdzono wykładanie jamy grobowej wyściółką tworzącą rodzaj podłużnego kosza, w którym składano zmarłego. Dotychczas nie zaobserwowano na cmentarzysku trumien kładowych. Interesującą formę miał pochówek w grobie nr 100 (podfaza B2b wczesnego okresu rzymskiego), umieszczony w komorze zbudowanej z dwóch rzędów kamieni. Na klatce piersiowej osoby zmarłej umieszczono ponadto duży płaski kamień.

Na szczególną uwagę zasługuje bogaty grób szkieletowy 89, z końca I w. n.e., z którego pochodzi para importowanych zapinek typu Distelfibel, zapewne proveniencji nadreńskiej, zapinka silnie profilowana A.IV.74-75, duży wisior opasany o zdobionych taśmach opasujących muszlę, sprzączka i kółko żelazne, igła brązowa, kolia złożona z paciorków szklanych i bursztynowych oraz złoty wisior kulisty, wchodzący w skład kolii. W grobie nr 99 znaleziono m.in. bogatą kolię złożoną z 61 paciorków bursztynowych i szklanych, w tym jeden z przedstawieniem miniaturowej twarzy kobiecej.

Materiały i dokumentacja są przechowywane w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku.

Badania będą kontynuowane.

Piskorzówek, st. 14, gm.
Domaniów, woj. dolnośląskie

patrz: środkowa, młodsza i późna epoka brązu

PŁACHAWY, st. 25,
gm. Płużnica, woj. kujawsko-
pomorskie, AZP 33-44/117

- osada z okresu halsztacko-lateńskiego
- ślady osadnictwa późnośredniowiecznego i z czasów nowożytnych

Badania wykopaliskowe na stanowisku 25 w Płachawach przeprowadził od 18 września do 26 października 2000 r. zespół Zakładu Archeologii Średniowiecza i Czasów Nowożytnych Instytutu Archeologii i Etnologii Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w składzie: dr Dariusz Poliński (kierownik ekspedycji) oraz mgr Rafał Jędrzejewski, Michał Dziób i Tadeusz Wiśniewski (ekipa techniczna). Bezpośrednim koordynatorem badań był kierownik Zakładu prof. dr hab. Wojciech Chudziak. Badania finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad.

Stanowisko, leżące na Pojezierzu Chełmińskim, znajduje się na obniżeniu terenowym pomiędzy trzema wyniesieniami w obrębie wysoczyzny falistej. Wykopami archeologicznymi objęto obszar 83,50 ara. Nie zdołano uchwycić całkowitego zasięgu stanowiska – od W uniemożliwiła to linia rozgraniczająca przyszlą autostradę. W przeważającej partii przebadanej części stanowiska

(osady) stwierdzono występowanie halsztacko-lateńskich warstw kulturowych o miąższości do 15-20 cm, niekiedy dochodzącej jednak do 40-60 cm. Zaobserwowano również ślady osadnictwa pradziejowego, późnośredniowiecznego i z czasów nowożytnych. Zadokumentowano także 52 obiekty kulturowe – głównie ich partie spągowe (29 obiektów z okresu halsztacko-lateńskiego, 3 późnośredniowieczne oraz po jednym pradziejowym i nowożytnym; 18 obiektów nie określono pod względem chronologicznym, brak ruchomego materiału zabytkowego) oraz 11 dołków posłupowych.

W trakcie badań wydobyto ponad 4500 fragmentów ceramiki naczyniowej, przede wszystkim ułamki naczyń z okresu halsztacko-lateńskiego. Spośród zabytków pozaceramicznych na uwagę zasługują wyroby z kamienia: gładzony topór, kamienie żarnowe, rozcieracze i oselki.

Na podkreślenie zasługuje fakt silnego zniszczenia stanowiska – 3 różnoczesne systemy wkopów drenażowych i intensywna uprawa rolnicza na tym obszarze (wykorzystywanie pługa tzw. głębosza).

Materiał zabytkowy wraz z kompletem dokumentacji jest przechowywany w Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika.

Badania będą kontynuowane.

PŁOCK-GRABÓWKA,
st. 62, woj. mazowieckie,
AZP 50-54/15

- osada kultury łużyckiej
- cmentarzysko kultury grobów kloszowych
- ślady osadnictwa kultury przeworskiej
- ślady osadnictwa nowożytnego

Badania wykopaliskowe od 16 sierpnia do 8 września prowadził mgr Tomasz Kordala (Muzeum Mazowieckie w Płocku). Finansował Urząd Miejski w Płocku. Pierwszy sezon badań.

Stanowisko zostało odkryte przez Jacka Wysockiego w 1988 r. w czasie penetracji AZP. Znajduje się na wydmie (obecnie nieużytek) położonej w obrębie tarasu akumulacyjno-wydmowego doliny Wisły. Pracami wykopaliskowymi objęto kulminację wydmy, gdzie zalegało najwięcej materiału zabytkowego (głównie ceramiki naczyniowej). Przebadano wykop o powierzchni 165 m². W toku eksploracji zarejestrowano:

1) Pozostałości osady ludności kultury łużyckiej wystąpiły na całej przebadanej powierzchni. Za długotrwałym jej funkcjonowaniem przemawia obecność warstwy kulturowej o znacznej miąższości. Na kulminacji wydmy warstwa ta sięgała do głębokości 1,60 m od powierzchni gruntu. Tworzyła ją ziemia o zabarwieniu od ciemnobrunatnego do czarnego, nasycona materiałem ceramicznym. Na stokach wydmy warstwa kulturowa była coraz płytsza, a jej zabarwienie nieco jaśniejsze.

W kilku miejscach, w obrębie warstwy kulturowej, odkryto skupiska muszli małży rzecznych, które spoczywały w nieckowatych jamach, na głębokości około 30-60 cm od powierzchni wydmy. Średnice jam nie przekraczały 1 m. We wszystkich przypadkach bardzo zwartym zbiorowiskom muszli towarzyszyła ceglasta polepa tworząca obudowę jam. Oprócz muszli małży wystąpiły nieliczne kości zwierzęce oraz drobne ułamki naczyń glinianych o czernionych powierzchniach.

W obrębie wykopu zarejestrowano ponadto 5 innego rodzaju obiektów nieruchomych. W 4 przypadkach były to dość regularne jamy, w rzucie poziomym kolisty, w profilu workowate i nieckowate. Ich wypełniska tworzyła ziemia ciemnobrunatna, przechodząca w czarną. W jednym przypadku była ona oddzielona warstwą szarozółtego piasku od głębiej zalegającej warstwy o zabarwieniu brunatnym. Jamy charakteryzowały się różnicowaną głębokością: od 70 cm do około 150 cm od powierzchni wydmy. Wydobyto z nich wiele ceramiki naczyniowej, zarówno grubościennej, chropowatej, jak i cienkościennej, czernionej i wyswiecanej. Wystąpiły też kości zwierzęce i węgle drzewne.